

PROJECTE COMPARTIT UPUPA EPOPS: EDICIÓ SETMANAL D'UNA REVISTA (aules d'acollida d'ESO de l'Escola Petit Plançó i de l'Escola PLA d'Olot)

Marga Plaza

Mestra d'aula d'acollida de l'escola Petit Plançó d'Olot

Carne Pons

Mestra de l'aula d'acollida de l'escola Pia d'Olot

RESUM

El projecte que hem dut a terme s'ha d'entendre i valorar només com una de les moltes pràctiques que proposen acostar i adaptar l'escola a la realitat social, sempre canviant i diversa.

Durant el darrer curs, 2009-10, l'alumnat nouvingut de l'aula d'acollida de dos centres escolars han treballat plegats amb l'objectiu comú d'elaborar i editar (en format paper i en format digital) una revista que permetés donar a conèixer la llengua catalana i els seus usos socials. La revista, que també va prendre un caire científic, es va elaborar al voltant d'una au, la puput, que com molts dels nostres alumnes viu en móns, cultures i països diferents.

En aquesta activitat ha coexistit un alumnat molt divers, que realment només comparteix el fet de ser nouvingut en un mateix entorn, ja que per ell mateix és un grup molt heterogeni a molts nivells: edat, origen, cultura, nivell social, capacitats apreses, expectatives de formació... I gràcies a l'empatia que presidia la redacció de la revista el resultat, visible només amb l'esforç individual i diari de cada un dels participants, ha suposat un gran enriquiment per part de tots capaç de vèncer fronteres lingüístiques, formatives i socials.

INTRODUCCIÓ

«Els nens, a l'antiguitat, no havien d'anar a l'escola, només havien d'aprendre mitja dotzena de coses per a ser adults i, mentre observaven els adults, els donaven un cop de mà en les tasques diàries. (...) Les primeres coses que havien d'aprendre

eren les relacionades amb la cura del cos (alimentació, aixoplugar-se, ajudar els adults, comunicar-se) i les últimes, les relacionades amb la vida de l'home en societat. Ambdues qüestions són vitals, depenen les unes de les altres i avui dia són molt complicades. Quantes més coses tenim que ens faciliten la vida, més difícil és mantenir unes regles adequades que siguin justes i respectin tothom».

“¿Por qué tengo que ir a la escuela ? de Hartmut von Hentig,

A vegades, cal parar un moment el rellotge i destil·lar amb consciència allò que realment preval al llarg del temps i que és imprescindible.

No sempre ens calen paraules apreses per poder-nos comunicar amb els altres i explicar els nostres sentiments. Els alumnes nouvinguts arriben a les nostres aules amb la capacitat d'entendre només un codi no escrit i, alhora, molt antic: el llenguatge no verbal. Entenen només allò que veuen, no allò que senten i moltes vegades els gestos són enganyosos i paren paranys ja que poden no significar el mateix arreu del món.

«Tots hauríem de tenir les habilitats de saber-nos comunicar amb els altres; establir regles adequades, flexibles i segures per a la col·lectivitat; hauríem de fer que aquestes normes es compleixin o arribar a un acord per canviar-les. Hauríem de sentir-nos

«responsables» -una paraula difícil- de les condicions de vida de tots i actuar en conseqüència. Hauríem d'aprendre-ho en la nostra infantesa, en una institució educativa: l'escola».

“¿Por qué tengo que ir a la escuela ? de Hartmut von Hentig,

L'aula d'acollida és on l'alumnat d'incorporació tardana al sistema educatiu català fa el procés d'aprenentatge lingüístic i, a vegades, lector, de manera accelerada. Ara bé, el més important és incidir en les relacions socials i afectives de l'alumnat: la manera com se senti rebut serà el patró per a les noves relacions que establirà en un futur tan proper com llunyà.

«A l'escola es rep “educació”. L'educació no és un conjunt de coneixement. Principalment, és adonar-se d'allò que és bo per a l'ésser humà, com per exemple, ajudar i escoltar els altres. I també, adonar-se del que és bonic, per exemple, cantar tots junts o en cànon. I encara més: a l'escola cadascú es troba amb gent que té uns altres costums i pot acostar-s'hi sense por, també pot observar-la i preguntar-li coses.».

“¿Por qué tengo que ir a la escuela ? de Hartmut von Hentig,

En aquest context conceptual és on situem

el projecte *UPUPA EPOPS*.

ANTECEDENTS DEL PROJECTE

Durant el curs 2008-2009 l'equip assessor LIC de la Garrotxa va organitzar activitats que van permetre la relació entre els diversos alumnes de les diferents aules d'acollida d'Olot. Això va permetre un intercanvi d'experiències, d'interessos i d'inquietuds. De sobte es van establir lligams entre els alumnes i les mestres de les aules d'acollida dels dos centres.

Tria del nom

UPUPA EPOPS: La puputa ens permeïria que l'alumnat s'allunyés una mica de la seva pròpia realitat i que, per similitud amb l'au migratòria, pogués reflectir la seva situació. Per altra banda, la primera part del nom conté les inicials de l'escola **Petit Plançó** i la segona part conté les inicials de l'Escola **Pia**.

Definició i seqüenciació dels objectius que volem assolir

Els objectius eren clars: comunicar, empatitzar, aprendre, créixer i prendre consciència de la diversitat amb alumnes novvinguts de diferents procedències, cursos escolars diversos, capacitats i possibilitats diferents.

El treball a fer hauria de ser sistemàtic, rigorós, cooperatiu i enriquidor.

Així, doncs, ens va semblar que la millor manera de fer-ho era editant una revista en format paper i en format digital per poder deixar constància del treball realitzat.

La seqüenciació de la revista seguiria la programació A-1 de les aules d'acollida però, a la vegada, seria ser prou flexible per convertir els alumnes en redactors, fotògrafs, periodistes, retolistes, escriptors, creadors i innovadors: faríem ús de les "tac" creant el nostre propi bloc.

Així doncs, cada setmana, tractaríem un dels temes de la programació. En un principi vam establir els temes del primer trimestre i ens vam proposar repetir-los durant els següents dos trimestres.

Organització prevista

Cada tema seria presentat per separat en cada una de les escoles i es demanaria als alumnes idees per treballar el tema des de diferents aspectes:

Quina és la similitud entre el tema i la puputa?

Com seria presentat el contingut lingüístic (redaccions, entrevistes..)?
Quina seria la part artística-manipulativa que faríem?
Quin seria el reportatge gràfic que faríem?
Com presentaríem el número?
Caldria comprar material?
Quants diners ens costaria?

Les dues mestres ens posaríem d'acord per unificar les propostes i organitzar les diferents tasques del dia de les trobades: els dijous. També, en un principi, faríem els grups i en distribuïríem les tasques entre ells.

CONCRECIÓ I PRÀCTICA DURANT EL CURS 2009-2010

Una vegada plantejat el projecte als equips directius d'ambdues escoles i amb el vist i plau de les respectives direccions, i exposat a l'equip assessor LIC es va demanar ajuda al departament d'informàtica del Centre de recursos de la Garrotxa i el seu responsable va donar forma i batejà el que seria el nostre bloc:

<http://aapplanco.wordpress.com>

L'organització de cada sessió segueix sempre els mateixos mecanismes d'organització i treball: planteig del tema a cada escola per separat, associació del tema corresponent amb la vida i costums de la puputa, presentació de propostes per a elaborar cada número de la revista –propostes manipulatives, de redacció, d'investigació, de presentació, de càlcul dels costos segons el material que calia comprar, de maquetació...- coordinació entre les dues escoles per a la concreció del treball de cada dijous i treball conjunt a l'aula d'acollida d'una de les dues escoles.

Els alumnes, cada dijous, es reparteixen les diferents tasques a fer (moltes vegades sense cap intervenció de les mestres sinó per pròpia iniciativa):

Alguns dibuixen la puput mentre d'altres en fan la investigació dels costums de l'au en relació al tema corresponent; els alumnes amb més domini de la llengua, fan l'escrit amb la informació rebuda; els alumnes en procés d'alfabetització s'encarreguen de les tasques més manipulatives; cal també alumnes per realitzar la crònica fotogràfica, l'escaneig dels dibuixos, la descàrrega a l'ordinador de les fotografies fetes, la

retolació i la maquetació final del número, la penjada corresponent del treball final al bloc...

Les tasques pendents seran repartides entre les dues escoles per anar-les fent durant la setmana ja sigui per separat o per ser posades en comú per correu electrònic o bé en horari extraescolar.

Al llarg del primer trimestre vam elaborar i publicar 14 números on, tant la puput com els alumnes, tractaven els temes de la migració, la vivenda, la família, l'alimentació, la higiene i l'esquelet. També vam celebrar les festes de Tots Sants i Nadal amb l'elaboració de panells i de torrons; vam fer la descoberta de l'entorn urbà de les dues escoles i vam sortir als carrers d'Olot fer la presentació de la revista als ciutadans.

Al llarg del segon trimestre vam publicar 5 revistes durant set setmanes ja que l'aprofundiment d'alguns dels temes tractats (la migració, la vivenda, l'alimentació, el coneixement de l'entorn de l'escola Petit Plançó) i el Carnaval ens van ocupar més d'una sessió.

El tercer trimestre se'ns va fer curt perquè cada nova revista era més complexa per la dinàmica d'implicació que ja tenien tots els alumnes i en una setmana no podíem dur a terme totes les propostes que ells feien. Vam tractar de nou el tema de l'alimentació -vam fer creps-; el tema dels costums i de les festes -vam fer manualitats amb cloves d'ou i vam celebrar Sant Jordi; vam descobrir la primavera a l'entorn de l'escola Pia i... la resta del temps va ser destinat a elaborar les tapes per enquadrar totes les revistes en format paper i a l'estampació de samarretes per oferir als alumnes que ja s'acomiadaven de l'escola perquè o bé eren de quart d'ESO o bé continuaven el procés migratori anant a viure a d'altres ciutats on els seus pares havien trobat feina.

L'última sessió va ser molt emotiva perquè es va aconseguir fer una trobada conjunta amb un representant de cada centre escolar -el tutor de 4t d'ESO de l'escola Pia, la directora de l'escola Petit Plançó-, la nostra assessora LIC i l'impulsor de les noves tecnologies del centre de recursos de la Garrotxa. Se'ls va oferir de manera individualitzada unes frases d'agraïment i de comiat i una enquadració de totes les revistes fetes i l'alumnat es va vestir amb

una samarreta-logotip de la revista *Upupa epops*.

D'aquesta última sessió, com de la majoria de moments més emotius que van tenir lloc en aquestes trobades d'ensenyament-aprenentatge, no n'ha quedat cap record ni imprès ni en el bloc però restarà per sempre en el pensament de tots els assistents.

AVALUACIÓ

En el projecte han participat un total de 27 alumnes: 26 de secundària i un de sisè de primària. Els països de procedència de l'alumnat eren: Gàmbia, Índia, Sud Amèrica, Ucraïna, Romania, Xina. L'escolarització diversa: alumnes amb escolarització compartida, alumnes que ens van deixar per anar a viure a França, Canàries, Barcelona, Girona i alumnes que es van incorporar al llarg del curs escolar. Ha estat, doncs, un projecte que ha respost a la necessitat de comunicar-se amb altres alumnes que, com cada un d'ells, s'han hagut d'incorporar en una societat –amb una cultura i un llenguatge propi– després d'haver deixat estrets llaços afectius amb els companys d'escola dels seus països d'origen; que ha respost, també, a la necessitat de sentir-se compresos quan expliquen els seus temors:

« *“faré nous amics?”*, *“els professors seran agradables amb mi?”*, *“hi haurà nois que se'n riuran de mi?”*, *“què se'm demanarà?”*, *“seré capaç de fer-ho?”*, *“què passa si no puc o no vull?”*
.... »

JUSTIFICACIÓ

Us proposem que consulteu el bloc per poder associar cada aspecte globalitzador del projecte amb l'edició setmanal de la revista.

El projecte *Upupa Epops* :

- Ha possibilitat l'activitat col·lectiva amb un propòsit real i dins un ambient natural. Totes les activitats s'han fet en comú, en equip.
- Ha afavorit el treball cooperatiu i la interrelació entre iguals. Ha afavorit que els companys s'ajudin entre ells i desenvolupin habilitats d'esforç, treball i estudi.
- Ha fomentat l'esperit d'iniciativa.

- Ha valorat i estimulat els impulsos a les accions, les intencions i els propòsits per a una finalitat.
- Ha vinculat les activitats escolars a la vida real.
- Ha promogut tota mena d'activitats: manuals, intel·lectuals, artístiques, estètiques, socials....
- Ha estimulat el pensament divergent, creatiu.
- Ha aconseguit que el treball escolar hagi estat totalment educatiu ja que l'ha elaborat el propi alumnat.
- Ha potenciat la capacitat d'iniciativa de cada estudiant i el respecte a la personalitat de cada un d'ells.
- Ha permès l'adequació dels treballs als nivells de desenvolupament individual.
- Ha afavorit la concepció de la realitat com a fet problemàtic que cal resoldre i ha respost al principi d'integració i de desenvolupament de les capacitats socials.
- Ha permès la inclusió de tots els aspectes d'aprenentatge a través de l'ensenyament globalitzat: expressió, lectura, càlcul, expressió plàstica, corporal i musical, coneixement del medi natural i social, l'ús de les noves tecnologies.
- Ha incentivat la investigació.
- Ha ajudat a desenvolupar les vuit intel·ligències: la lingüística, la lògic-matemàtica, la musical, la cinètic-corporal, la visual-espacial, la naturalista, la intrapersonal i la interpersonal.
- Ha fomentat el valor de la gratuïtat.
- Ha permès la sistematització del record deixant constància del treball realitzat (suport posterior per a l'estudi?).
- Ha permès exposar els resultats de manera sistemàtica als altres companys i al centre per mitjà

dels procediments més tradicionals –el paper/els murals–.

- Ha permès l'extensió de la informació a tot el món per mitjà d'Internet.

Ha estat una pràctica molt positiva sobretot perquè els alumnes han après no només la llengua catalana sinó també el seu ús lingüístic i social. És gràcies a la implicació de l'alumnat que aquesta experiència s'ha pogut dur a terme i ens ha permès gaudir d'una manera eficaç i innovadora del plaer d'ensenyar i aprendre.

Setembre de 2010

